

Sygn. akt I C 832/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Płocku Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Radosław Jeznach

Protokolant sądowy: Małgorzata Styrań

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 09 sierpnia 2013 r. w Płocku

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w S.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

1. zasądza tytułem zadośćuczynienia na rzecz powódki M. S. od pozwanego (...) Spółka Akcyjna kwotę 80 000,00 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie oddala powództwo o zadośćuczynienie;
3. zasądza tytułem odszkodowania na rzecz powódki M. S. od pozwanego (...) Spółka Akcyjna kwotę 8 000,00 zł (osiem tysięcy złotych);
4. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 4 963,00 zł (cztery tysiące dziewięćset sześćdziesiąt trzy złote) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych;
5. odstępuje od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi;
6. znosi między stronami koszty procesu.

Sygn. akt I C 832/12

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 30 kwietnia 2012 r. powódka M. S. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego (...) Spółka Akcyjna S.:

- kwoty 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią osoby najbliższej – wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty
- kwoty 8 000 zł tytułem odszkodowania, tj. zwrotu kosztów wykonania nagrobka z granitu w związku ze śmiercią osoby najbliższej; powódka wniosła nadto o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż w dniu 18 grudnia 2006 r. około godz. 7.30 w miejscowości D. na drodze nr (...), kierujący pojazdem ciężarowym marki S.M. G. zjechał na pas ruchu przeznaczony do jazdy w kierunku przeciwnym uderzając w lewy bok naczepy samochodu ciężarowego marki (...) kierowanego przez M. F., a następnie uderzył między innymi w poruszający się prawidłowo za tym pojazdem samochód F. (...), w wyniku czego kierujący tym pojazdem oraz

pasażerowie – w tym mąż powódki Z. S.– ponieśli śmierć na miejscu. M. G.wyrokiem Sądu Rejonowego w Płońsku został uznany winnym spowodowania wypadku, w którym poniósł śmierć mąż powódki; samochód prowadzony przez sprawcę wypadku był objęty ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialności cywilnej – umowę ubezpieczenia OC zawarto z (...) SAw S.. Powódka korzystając z pośrednictwa Centrum (...)w dniu 09 września 2010 r. wystąpiła do (...) E. (...)o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych – wezwane do zapłaty towarzystwo ubezpieczeń odmówiło wypłaty świadczenia wskazując na brak podstaw prawnych do zaspokojenia roszczenia. Powódka jako podstawę roszczeń wskazała art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc podnosząc, iż doszło do naruszenia jej dobra osobistego w postaci prawa do posiadania męża i niezakłóconych więzi rodzinnych, uzasadniającego przyznanie zadośćuczynienia. Powódka wskazała, iż mąż Z. S.zamieszkiwał razem z nią oraz synem D., łożąc na utrzymanie rodziny; powódkę z mężem łączyła bardzo silna więź emocjonalna – doszło do jej przerwania w sposób nagły i niespodziewany, co negatywnie podziało na jej psychikę. Powódka do dnia dzisiejszego nie może pogodzić się z zaistniałą sytuacją, odczuwając żal i osamotnienie w związku z utratą osoby najbliższej; poczucie straty nadto potęgują okoliczności w jakich zginął poszkodowany – negatywne emocje odbijają się niekorzystnie na codziennym życiu powódki, utrudniając jej normalną egzystencję. U powódki od śmierci męża występują lęki, bóle w klatce piersiowej, brak apetytu; odczuwa strach przed samotnością, izoluje się od ludzi, jest nieufna wobec obcych, cierpi na bezsenność, jest rozdrażniona, ma zmienny nastrój, nie wykazuje zainteresowania otoczeniem, pojawiają się trudności w koncentracji. Od momentu wypadku powódka leczy się w (...)w Szpitalu (...)w R.– zdiagnozowano u niej zaburzenia depresyjno-lękowe; przyjmuje silne leki, aby móc choć w pewnym stopniu normalnie funkcjonować. W związku ze śmiercią męża znacznie pogorszyła się sytuacja życiowa całej rodziny powódki – aby utrzymać rodzinę, powódka podjęła pracę na stanowisku szwaczki; próbowała zapomnieć o stracie męża, jednakże jej stan psychiczny nie pozwalał na prawidłowe wykonywanie swoich obowiązków – w okresach od 23 kwietnia 2007 r. do 31 października 2007 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim pobierając z tego tytułu wynagrodzenie chorobowe, zasiłek chorobowy i świadczenie rehabilitacyjne. Stosunek pracy wygasł z dniem 31 października 2007 r. – od tej pory z uwagi na stan zdrowia powódka nie podjęła żadnej pracy zarobkowej; do dnia 18 kwietnia 2008 r. pobierała świadczenie rehabilitacyjne, do 30 września 2009 r. otrzymywała rentę rodzinną razem z synem; od października 2009 r. jedynym źródłem utrzymania rodziny była renta rodzinna przysługująca D. S.– powódka z dniem 28 sierpnia 2011 r. w związku z osiągnięciem okresu uprawniającego do świadczenia nabyła prawo do renty rodzinnej po zmarłym wskutek wypadku przy pracy mężu. Stan zdrowia psychicznego powódki nie pozwala jej na podjęcie pracy, co znacznie ogranicza jej możliwości finansowe; powódka boi się sama wychodzić z domu, ma problemy z nawiązywaniem kontaktu z innymi osobami, niemożność podjęcia pracy spowodowała znaczne pogorszenie standardu życia powódki i jej syna; dodatkowo do comiesięcznych wydatków doszły wydatki na leki uspokajające, bez których powódka nie jest w stanie funkcjonować. Na podstawie art. 446 § 1 kc powódka wniosła o zwrot kosztów wykonania nagrobka z granitu w kwocie 8 000 zł podnosząc, iż wydatek ten pozostaje w bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym ze zdarzeniem z dnia 18 grudnia 2006 r.; koszty nagrobka zostały w całości pokryte przez powódkę.

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 maja 2012 r. pozwany (...) Spółka Akcyjna w S. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował zasadność roszczeń oraz wskazał na ich nadmierne wygórowanie – przyznając, iż sprawca wypadku był w dniu wystąpienia szkody ubezpieczony w pozwanym Towarzystwie (...) w zakresie odpowiedzialności cywilnej z tytułu szkód związanych z ruchem pojazdów. Pozwany wskazał, iż brak jest podstaw prawnych do obciążenia go odpowiedzialnością z tytułu zadośćuczynienia – po pierwsze tego rodzaju odpowiedzialności nie przewiduje art. 34 ust. 1 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), po drugie art. 448 kc nie stanowi podstawy prawnej sformułowanego roszczenia o zadośćuczynienie; do zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc umożliwiającego dochodzenie zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby bliskiej. Pozwany podniósł, iż powódka w istocie nie wskazała rodzaju naruszonego dobra osobistego, jak również bezpodstawnie skumulowała roszczenia z art. 446 § 3 i art. 448 kc oraz art. 445 i 448 kc; wskazał, iż powódka nie wykazała zasadności żądania zadośćuczynienia w wysokości wskazanej w pozwie – przy czym żądane zadośćuczynienie zgodnie ze stanowiskiem orzecznictwa ma służyć tylko do złagodzenia doznanej krzywdy i nie może w żadnym wypadku stanowić źródła wzbogacenia. Odnosząc się do roszczenia o zasądzenie odszkodowania pozwany wskazał, iż w grę wchodzi tylko zwrot wydatków uzasadnionych a nie zbytkownych – przy uwzględnieniu środowiska, tradycji i zwyczajów lokalnych

panujących w środowisku do którego należał zmarły; dodatkowo odszkodowanie z tytułu poniesionych kosztów pogrzebu powinno być pomniejszone o kwotę zasiłku pogrzebowego przyznaną przez ZUS. Pozwany wskazał, iż brak jest podstaw do żądania odsetek od dochodzonej pozewem kwoty, albowiem pozwany nie pozostawał nigdy w zwłóce ze spełnieniem jakiegokolwiek świadczenia względem powódki – ewentualne odsetki od kwoty zadośćuczynienia mogą być dochodzone tylko od daty wyrokowania z uwagi na konstytutywny charakter wyroku zasądzającego odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia; przed dniem wyrokowania nie jest znana kwota zadośćuczynienia, stąd nie można mówić, iż dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia a w związku z tym wierzycielowi należą się odsetki za opóźnienie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 18 grudnia 2006 r. w miejscowości D. kierujący samochodem ciężarowym marki S. M. G. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że zjechał na przeciwny pas ruchu uderzając w lewy bok naczepy (...) kierowanego przez M. F., po czym uderzył czołowo w poruszające się za tym pojazdem samochody : F. (...) kierowany przez R. L. oraz T. (...) kierowany przez P. P., w wyniku czego kierujący pojazdem F. oraz jego pasażerowie – w tym Z. S., ponieśli śmierć. Wyrokiem z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie sygn. akt II K 647/07 Sąd Rejonowy w Płońsku skazał M. G. za przestępstwo z art. 177 § 1 kk w zb. z art. 177 § 2 kk, wymierzając karę czterech lat pozbawienia wolności; wyrokiem z dnia 03 września 2008 r. w sprawie sygn. akt V Ka 470/08 Sąd Okręgowy w Płocku utrzymał w mocy zaskarżony przez obrońcę oskarżonego wyrok (k. 22 i 23).

(...)nr rej. (...)kierowany w dniu wypadku przez M. G.objęty był ubezpieczeniem OC – umowę zawarto z (...) E. (...), nr polisy (...) (bezsporne).

W dacie śmierci Z. S. miał 50 lat (odpis aktu zgonu k. 83), pracował jako monter-spawacz uzyskując wynagrodzenie w kwocie około 2 000 zł miesięcznie netto – pracował w delegacjach, przyjeżdżając do domu na weekendy; był jedynym żywicielem rodziny. Pozostawał od 1979 r. w związku małżeńskim z M. S. (2), miał trzech synów – w dacie śmierci dwóch synów było pełnoletnich; mieszkał w domu swoich rodziców razem z żoną, synami, ojcem i bratem; najmłodszy syn w dacie wypadku miał 15 lat. Związek małżeński M. i Z. S. był udany, małżonkowie byli ze sobą mocno związani; Z. S. zajmował się typowo męskimi pracami przy prowadzeniu domu.

W 2006 r. M. S.miała 45 lat; w grudniu 2006 r. podjęła pracę, którą po trzech dniach w związku z wypadkiem przerwała – wcześniej nie pracowała, zajmując się prowadzeniem domu i wychowywaniem dzieci. W dniu 15 stycznia 2007 r. podjęła pracę zawodową jako szwaczka – umowa o pracę zawarta na czas określony nie została przedłużona, stosunek pracy ustał na podstawie art. 30 § 1 pkt 4 kp w dniu 31 października 2007 r.; w okresie trwania stosunku pracy M. S.przebywała łącznie przez 192 dni (od 23 kwietnia 2007 r. do 31 października 2007 r.) na zwolnieniu chorobowym, korzystając z wynagrodzenia chorobowego, zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego (k. 40, 41, 81, 82). W październiku 2007 r. lekarz orzecznik (...)stwierdził niezdolność do pracy M. S.– przyznano zasiłek rehabilitacyjny na okres sześciu miesięcy (k. 42). W późniejszym okresie M. S.nie podjęła już zatrudnienia. Na rzecz syna D.przyznano rentę rodzinną po osobie zmarłej wskutek wypadku przy pracy (k. 43, 44). Z dniem 28 sierpnia 2011 r. M. S.nabyła prawo do stałej renty rodzinnej po zmarłym wskutek wypadku przy pracy mężu (k. 45). Pobrała zasiłek pogrzebowy (k. 84-86) z którego pokryła koszty pogrzebu (k. 88-91). Ceremonia pogrzebowa odbyła się w dniu 23 grudnia 2006 r. (oświadczenie k. 88).

Od daty śmierci męża M. S.leczy się kardiologicznie (choroba niedokrwienna serca), neurologicznie i psychiatrycznie – stwierdzono u niej zaburzenia depresyjno-lękowe, dyskopatię i nerwicę depresyjną (historia choroby i dokumentacja medyczna k. 29-38), przyjmuje leki uspakajające przepisane przez psychiatrę (k. 39). Do poradni zdrowia psychicznego zgłosiła się w dniu 25 lutego 2008 r. Nadal przeżywa stratę męża, cierpi na bezsenność, przejawia skłonności do izolowania się. Zamieszkuje wraz z 21-letnim synem D., który jest osobą bezrobotną; syn zajmuje się matką, załatwia za nią wszelkie sprawy. U M. S.występują cechy osobowości lękliwej; objawy obniżonego nastroju, przewlekłego niepokoju, poczucia beznadziejności, trudności w koncentracji uwagi, apatii, bezradności w rozwiązywaniu problemów istotnie nasiliły się po śmierci męża pozostają w ścisłym związku przyczynowo-skutkowy

z tym zdarzeniem. Zaburzenia psychiczne u M. S. mają charakter trwałe – jednak podjęcie leczenia psychiatrycznego i psychoterapii może istotnie zmniejszyć nasilenie objawów oraz istotnie poprawić funkcjonowanie w codziennych sytuacjach życiowych. Rozmiar poczucia straty po utracie męża był początkowo znaczny – obecnie jest umiarkowany; u M. S. w związku z wypadkiem wystąpiła ostra reakcja na stres, następnie reakcja adaptacyjna depresyjno-lękowa, obecnie zaś występuje trwała zmiana osobowości po utracie osoby bliskiej (opinia psychologiczno-psychiatryczna).

Pismem z dnia 09 września 2010 r. M. S. zgłosiła szkodę osobową związaną ze zdarzeniem z dnia 18 grudnia 2006 r., wnosząc o wypłacenie kwoty 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia (k. 24); w odpowiedzi na zgłoszenie z dnia 21 września 2010 r. (...) E. (...) odmówiło wypłacenia świadczenia nie znajdując podstaw prawnych do zaspokojenia roszczenia i stwierdzając, iż przywołany art. 23 kc nie ma zastosowania w sytuacji śmierci osoby najbliższej (k. 25); prowadzona korespondencja z Towarzystwem (...) nie doprowadziła do uzyskania świadczenia pieniężnego w postaci zadośćuczynienia.

M. S. opłaciła nagrobek z granitu, płacąc kwotę 8 000 zł w dniu 14 maja 2007 r. (faktura VAT k. 66), która to kwota nie była objęta wypłaconym zasiłkiem pogrzebowym (k. 84-85, 88-91).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie wyżej wskazanych dokumentów, opinii biegłych psychologa i psychiatry (k. 100-112) i zeznań powódki (k. 73-74).

Dokumenty przywołane w części uzasadnienia obejmującej ustalenie stanu faktycznego nie były kwestionowane przez strony, stanowią wiarygodny materiał dowodowy. Opinia biegłych jest rzeczowa, logiczna i spójna, nie była kwestionowana przez strony – z treści opinii wynika, iż obecna kondycja psychiczna powódki pozostaje w związku przyczynowo-skutkowym ze śmiercią męża, doszło do trwałych zmian osobowości w związku z utratą osoby bliskiej.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo należało uwzględnić w części w zakresie żądania zasądzenia zadośćuczynienia oraz w całości co do sformułowanego roszczenia odszkodowawczego.

W ocenie Sądu powódka w pełni wykazała zasadność roszczenia o zapłatę kwoty 8 000 zł tytułem odszkodowania. Zgodnie z art. 446 § 1 kc jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. W doktrynie i orzecznictwie nie budzi wątpliwości, iż obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje swym zakresem wydatki poniesione zgodnie z lokalnymi i środowiskowymi zwyczajami, a które obejmują przygotowanie pogrzebu, samą ceremonię oraz postawienie nagrobku (por. np. wyrok SN z 4 czerwca 1998 r., II CKN 852/97, OSN 1998, nr 11, poz. 196; wyrok SN z 6 stycznia 1982 r., II CR 556/81, LEX nr 8388; wyrok SN z 22 stycznia 1981 r., II CR 600/80, LEX nr 8301; wyrok SN z 7 marca 1969 r., II PR 641/68, OSN 1970, nr 2, poz. 33). Powszechnie przyjmuje się, że obowiązek zwrotu kosztów obejmuje tylko wydatki, które można uznać, że stosownie do okoliczności utrzymane są w rozsądnych granicach (w przeciętnej wysokości) i zarazem wyłącznie już poniesione w chwili żądania zwrotu (por. wyrok SN z 9 marca 2007 r., V CSK 459/06, LEX nr 277273); zwrotowi podlegają nie wszelkie koszty poniesione przez konkretną osobę w konkretnym przypadku, lecz zwykle ponoszone wśród określonego kręgu podmiotów, ponieważ granice obowiązku zwrotu wyznaczają zwyczaje przyjęte w danym środowisku. W sprawie niniejszej nie może ulegać najmniejszej wątpliwości, iż poniesione przez powódkę koszty budowy nagrobka (koszty samego pogrzebu pokryto z zasiłku pogrzebowego) były uzasadnione i adekwatne do powszechnych zwyczajów oraz pewnego średniego standardu społecznego w tym zakresie.

Zgodnie z art. 23 kc dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego; ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone lub naruszone cudzym działaniem, na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym może żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 kc i art. 448 kc). Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego (w sytuacji spowodowania śmierci w ramach odpowiedzialności deliktowej) stosowne odszkodowanie (art. 446 § 3 kc), jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej, jak również odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za

doznaną krzywdę (art. 446 § 4 kc – obowiązujący od dnia 03 sierpnia 2008 r.). Samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu na zasadzie ryzyka – gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny (art. 436 § 1 kc).

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, przy czym uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 §§ 1 i 4 kc). Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art. 35 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – Dz. U. z 2013 r., poz. 392 t.j.).

Na wstępie rozważań prawnych przesądzić należy, iż pomimo faktu wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, wbrew stanowisku strony pozwanej w sprawie niniejszej za skuteczne uznać należy roszczenie o zadośćuczynienie oparte o dyspozycję art. 448 kc. Uznać obecnie należy za ukształtowaną i obowiązującą linię orzecznictwa, zgodnie z którą najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, tj. 03 sierpnia 2008 r. (uchwała SN z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX 604152) – a także wówczas, gdy sam zgon nastąpił przed tą datą (uchwała SN z 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). Naruszenie czynem niedozwolonym dobra osobistego, jakim są więzi rodzinne uzasadnia zatem udzielenie ochrony prawnej w zakresie przewidzianych w art. 24 kc w zw. z art. 448 kc – implikuje to możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej niezależnie od daty zdarzenia w kontekście obowiązywania art. 446 § 4 kc. Nietrafne są również zarzuty strony pozwanej odnoszące się do nieobejmowania zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela tego rodzaju roszczenia z powołaniem się na treść art. 34 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), zgodnie z którym z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia; również za ugruntowane obecnie uznać należy stanowisko, zgodnie z którym przepis ten nie wyłącza ani nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc (uchwała SN z 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, M.Prawn. 2013/2/58 – w podobnym tonie wypowiedział się SA w Krakowie w wyroku z dnia 06 września 2012 r., I ACa 739/12, LEX nr 1223205). Jak wyraźnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 06 grudnia 2012 r., I ACa 1148/12 (LEX 1246690) zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela obejmuje także krzywdę jakiej doznała na skutek deliktu nie tylko osoba bezpośrednio jego konsekwencjami dotknięta ale także taka - a jest z nią z pewnością członek najbliższej rodziny zmarłego - która na skutek wywołanej tym deliktem śmierci doznała krzywdy wynikającej z nagłego i zupełnie nie spodziewanego zerwania więzi rodzinnych, który to skutek jest także naruszeniem jego dobra osobistego. Tym samym zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność również na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 822 kc i art. 436 § 1 kc na zasadzie ryzyka.

Oceniając, jaka suma jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznanawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. W sprawie, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 kc to między innymi dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w

jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12, LEX 1220462). Zadośćuczynienie z art. 448 kc ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość – wysokość ta jednak nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (np. wyrok SN z 26 lutego 1962 r., 4 CR 902/61, LexPolonica nr 316013, OSNCP 1963, Nr 5, poz. 107 i wyrok SN z 22 marca 1978 r., IV CR 79/78, LexPolonica nr 321721). Jednocześnie jednak powołanie się na potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012 r., I ACa 65/12); kryterium „przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa” ma charakter pomocniczy w aspekcie realizacji zasady sprawiedliwości społecznej (tak wyrok SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66). Uwzględniając wyżej przytoczone kryteria przy poszanowaniu kompensacyjnego charakteru roszczenia opartego o art. 448 kc i dyrektywy utrzymania zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, Sąd w sprawie niniejszej ocenił, iż adekwatną kwotą zadośćuczynienia dla M. S. w związku ze śmiercią męża będzie kwota 80 000 zł. Wiąż między członkami rodziny jest wartością niematerialną „własną” współmałżonka, w utrwalonym orzecznictwie uznana została jako ich dobro osobiste podlegające ochronie prawa cywilnego, przy czym jednym ze środków tej ochrony jest norma wynikająca z art. 448 kc (wyrok SN z 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, LEX 846563). Spowodowanie śmierci osoby najbliższej jaką jest mąż, stanowi naruszenie dobra osobistego małżonki w postaci prawa do życia w związku małżeńskim i życia w pełnej rodzinie (por. wyrok SA w Gdańsku z 14.12.2007, I ACa 1137/07, POSAG 2008/1/50-55). Zbędne jest roztrząsanie kwestii zakresu naruszenia dobra osobistego jakim jest prawo do pielęgnowania więzi między małżonkami – w powszechnym odczuciu strata współmałżonka stanowi okoliczność dotykającą sfery psychicznej w sposób jeden z najdotkliwszych z możliwych. Powódka odczuła śmierć męża oraz związane z tym zdarzeniem emocje; podkreślić należy, iż śmierć oraz pogrzeb Z. S. nastąpiły bezpośrednio przed okresem Świąt Bożego Narodzenia, uchodzących w naszej tradycji za święta szczególnie rodzinne. Bez wątplenia M. S. doznała cierpienia moralnego, wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej, a także uczucia rezygnacji – jak podkreślono w opinii biegłych, obecny stan psychiczny powódki pozostaje w ścisłym związku przyczynowo-skutkowym z faktem utraty męża. Wskazać należy, iż Z. S. był osobą utrzymującą rodzinę, czynną zawodowo – niewątpliwie stanowił oparcie życiowe dla żony, pełnił istotną rolę w rodzinie. Ustalając kwotę zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę okoliczności śmierci Z. S. (wypadek związany z wykonywaną pracą), wiek poszkodowanego (50 lat) oraz M. S. (45 lat), silne więzi uczuciowe łączące małżonków oraz następstwa śmierci męża dla powódki. Sąd miał okazję przekonać się w toku przesłuchania powódki, jak silne emocje nadal towarzyszą jej w związku z rozpamiętywaniem śmierci męża – powódce sprawia ogromne trudności mówienie o okolicznościach śmierci męża i skutkach tego zdarzenia dla niej. Śmierć męża całkowicie odmieniła życie powódki, wywołując u niej istotne objawy depresyjne, paraliżując jej poczynania życiowe; powódka stała się lękliwa, wycofana, wymaga wsparcia i pomocy osób najbliższych dla właściwego funkcjonowania. Oczywiście pozostaje, iż brak jest „matematycznej” metody wyliczenia właściwej wysokości zadośćuczynienia – natomiast pewne uwarunkowania obiektywne oraz okoliczności indywidualnie związane z osobą uprawnioną stanowią przesłanki pomocnicze dla ustalenia kwoty zadośćuczynienia. Ustalone zadośćuczynienie w kwocie 80 000 zł odpowiada doznanej przez powódkę krzywdzie, przedstawia dla niej ekonomicznie odczuwalną wartość, nie jest również rażąco wygórowane i nie prowadzi do nieuzasadnionego przysporzenia w jej majątku – jak się zdaje uwzględnia również przesłankę przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa w konkretnych uwarunkowaniach dotyczących M. S.; zindywidualizowana sytuacja życiowa i majątkowa osoby dochodzącej roszczeń z tytułu zadośćuczynienia powinna być brana pod uwagę przez sąd jako prawnie relewantna dla ustalenia wysokości pieniężnej kompensaty doznanych krzywd. Nie bez znaczenia w ocenie Sądu dla wysokości zadośćuczynienia pozostaje jednak upływ czasu, jaki nastąpił od daty wypadku – kompensacyjny charakter zadośćuczynienia nakazuje uwzględnić złagodzenie skutków zdarzenia wywołującego szkodę w kontekście odległości czasowej pomiędzy wypadkiem a datą orzekania o zadośćuczynieniu; obniżenie wysokości zadośćuczynienia w pewnym stopniu powodowane jest także pewnymi uwarunkowaniami osobowościowymi powódki (co wynika z treści opinii biegłych) w zakresie przeżywania śmierci męża i radzenia sobie z tą sytuacją, jak również możliwość dalszego łagodzenia skutków psychicznych poprzez podjęcie terapii nie tylko o

charakterze farmakologicznym. Podkreślić należy, iż roszczenie o zadośćuczynienie dotyczy wyłącznie kompensaty krzywdy moralnej i nie ma na celu w jakimkolwiek zakresie wyrównywania szkód o charakterze stricte materialnym.

Sąd podziela pogląd, zgodnie z którym zadośćuczynienie przysługuje z odsetkami od dnia opóźnienia, czyli wezwania do zapłaty, a nie od dnia jego zasądzenia (np. teza 2 wyroku SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66) – jednak z uwagi na zakres żądania należności odsetkowej, jako datę początkową naliczania odsetek ustawowych przyjąć należało datę wniesienia pozwu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 436 § 1 kc w zw. z art. 822 kc w zw. z art. 448 kc w zw. z art. 24 kc oraz art. 446 § 1 kc należało orzec jak w sentencji wyroku.

Na podstawie art. 113 ust. 4 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594) odstąpiono od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi; od pozwanego nakazano ściągnięcie części kosztów sądowych (tj. opłaty oraz wydatków na biegłych) ustalonej w odniesieniu do zakresu (ok. 56%), w jakim powódka utrzymała się ze swoim roszczeniem (art. 113 ust. 1 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Koszty procesu zniesiono między stronami na podstawie art. 100 kpc.

Zarządzenie : odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.